

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 108/2012-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. I. K., zákonnej zástupkyne maloletého F. M., obaja bytom K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci pred nestranným a nezávislým súdom podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní o určenie výživného na maloleté dieťa vedenom pod sp. zn. 21 P/161/2010 a Krajského súdu v Košiciach pri rozhodovaní o jej námietkach zaujatosti sudcov a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. I. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2012 doručená sťažnosť JUDr. I. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej

základného práva na prerokovanie veci pred nestranným a nezávislým súdom podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní o určenie výživného na maloleté dieťa vedenom pod sp. zn. 21 P/161/2010 a Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“).

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«Návrhom zo dňa 15. júla 2010, č. k.: 21 P/161/2010, sa navrhovateľka domáha na Okresnom súde... zvýšenia výživného na svojho maloletého syna F. Pri písaní návrhu navrhovateľka prostredníctvom internetu zistila, že súd, ktorý rozhodoval v obsadení samosudkyňou Mgr. P. dňa 21. 2. 2007, č. k.: P98/99 o aktuálnom výživnom, ktoré predstavuje 50,- € mesačne, vychádzal z informácii, že otec maloletého je dlhodobo nezamestnaný, pričom v odôvodnení rozsudku súd uvádza, že od 01. 08. 2004 do 29. 01. 2006 bol evidovaný na ÚPSVaR ako uchádzač o zamestnanie, prvých šesť mesiacov poberal podporu v nezamestnanosti a následne už len dávku sociálnej pomoci vo výške 2.900,- Sk.

Z listu vlastníctva č. 1517 uverejneného na internetovom katastrálnom portály navrhovateľka zistila, že otcovi maloletého bol len 4 mesiace pred vyhlásením rozsudku poskytnutý hypotekárny úver na kúpu ďalších nehnuteľností. V nadväznosti na túto informáciu navrhovateľka zo živnostenského registra na internete ďalej zistila, že otec maloletého získal v januári 2006 živnostenské oprávnenie a teda v čase rozhodovania súdu už viac ako rok podnikal. Zhodou okolností sa navrhovateľke v čase písania návrhu dostal do rúk aj výtlačok novín ... zo dňa 12. 01. 2007 (cca mesiac pred vyhlásením rozsudku), v ktorom sa otec maloletého v článku na celú polovicu strany prezentuje ako „odborník“ na fitnes a zdravú výživu. Vychádzajúc z týchto informácii má navrhovateľka za to, že súd bol v čase rozhodovania prinajmenšom úmyselne uvedený otcom maloletého do omylu ohľadom svojich majetkových pomerov a svojich príjmov, resp. bol v omyle zo strany otca úmyselne ponechaný, aj keď sa nedá vylúčiť, že súd o týchto informáciách vedel a úmyselne ich pri rozhodovaní opomenul...

Z uvedených dôvodov má navrhovateľka za to, že okolnosti, za akých došlo k dosiahnutiu rozsudku dňa 21. 2. 2007 vo veci výživného na maloleté dieťa, č. k. P98/99, sú dôvodom hodným osobitného zreteľa na to, aby ich súd v novom konaní zohľadnil a pri rozhodovaní o výživnom aplikoval ustanovenia § 77 ZOR, ktorý hovorí, že právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Nové konanie o určenie výživného, č. k. 21 P/161/2010 bolo pridelené znovu Mgr. P., t. j. tej iste sudkyňi, ktorá rozhodovala o výživnom v roku 2007...

Preto okamžite po zistení, že vec bola pridelená sudkyňi Mgr. P., podala navrhovateľka dňa 22. 07. 2010 námietku zaujatosti súdu pre pomer sudkyne Mgr. P. k časti prejednáwanej veci.

Sudkyňa Mgr. P. predložila námietku Krajskému súdu v Košiciach až dňa 17. 12. 2010 (5 mesiacov po jej podaní - v zmysle zákona tak mala urobiť do 10 dní) Krajský súd o nej rozhodol až v marci 2011 (t. j. rozhodoval takmer 3 mesiace, pričom rovnako bol povinný rozhodnúť do 10 dní).

Druhú námietku zaujatosti sudkyne Mgr. P. navrhovateľka doručila súdu dňa 30. novembra 2011 potom, čo po nahliadnutí do súdneho spisu zistila, že sudkyňa Mgr. P. jej ako účastníčke konania systematicky odopiera procesné práva a vo veci fakticky vôbec nekoná. Napriek tomu, že pomaly rok bolo v spise založené vyjadrenie otca maloletého k jej návrhu, toto vyjadrenie jej vôbec nebolo doručené. Napriek tomu, že od podania návrhu na začatie konania uplynulo už 15 mesiacov a súd po podaní sťažnosti na prieťahy v konaní vytýčil vo veci konečne prvé pojednávanie na 13. 12. 2011, súd nezabezpečil jediný relevantný dôkaz, ktorý by mohol byť reálnym podkladom pre rozhodnutie o návrhu. Napriek tomu, že bola podaná námietka zaujatosti, sudkyňa Mgr. P. vo veci pojednávala. Na pojednávaní nútila navrhovateľku, aby jej opakovane verbálne konkretizovala dôvody podania námietky zaujatosti. Navrhovateľka rámcovo uviedla dôvody a ďalej radšej len odkázala na svoje písomné podanie. Sudkyňa Mgr. P. následne nadiktovala do zápisnice, že sa matka domáha revízie predchádzajúceho rozsudku. Absolútne totožná formulácia takto účelovo skresleného odôvodnenia druhej námietky je obsiahnutá aj v uznesení Krajského

súdu v Košiciach zo dňa 2. 2. 2012, ktorý o druhej námietke navrhovateľky vôbec nerozhodol a vrátil ju Okresnému súdu Košice I ako bezdôvodne predložený.

Ďalej navrhovateľka k veci uvádza, že napriek tomu, že počas pojednávania dňa 13. 12. 2011 žiadala doručiť zápisnicu z pojednávania, súd jej ju doručil až po jej písomnej výzve. Po zistení totožnosti obsahu uznesenia Krajského súdu v Košiciach, ktorým bola vrátená námietka ako bezdôvodne podaná, s obsahom zápisnice, ktorú z pojednávania dňa 13. 12. 2012 diktovala sudkyňa Mgr. P. má navrhovateľka za to, že pojednávanie dňa 13.12.2011, v čase keď ešte nebolo rozhodnuté o druhej námietke navrhovateľky, bolo sudkyňou Mgr. P. účelovo zmanipulované s cieľom deformovať jej výpoveďou na pojednávaní dôvody podaných námietok a vytvoriť tým základ pre odmietnutie námietky Krajským súdom v Košiciach.

Postup súdov oboch stupňov a vôbec konania o oboch námietkach zaujatosti boli po celý čas realizované v rozpore s ustanoveniami O. s. p., a to ako z hľadiska lehôt, ako boli Krajskému súdu v Košiciach predkladané a tiež lehôt v akých o nich bolo rozhodované, tak aj z hľadiska ďalších úkonov sudkyne Mgr. P., ktoré vykonávala, keďže podľa názoru navrhovateľky za žiadnych okolností nemožno pojednávanie dňa 13. 12. 2011 považovať za úkon, ktorý nepripúšťal odklad, pričom práve táto účelovo vykonštruovaná zápisnica bola podľa všetkého podkladom pre odmietnutie námietky, osobitne ak uvážime, že výrokmi obsiahnutými v nej odôvodňoval Krajský súd v Košiciach svoje uznesenie o jej vrátení. Odôvodnenia zamietnutia námietky a vrátenia veci sa v skutočnosti nezaoberajú podstatou námietok a nereagujú na jej jadro, ktorého podstata spočíva v tom, že nemôže ten istý sudca nezávisle posudzovať určitú okolnosť, ak ju on sám spôsobil.

Krajský súd v Košiciach sa s týmto vôbec nevysporiadava a rieši všetko iné, len k tomuto sa nijako nevyjadruje. V tejto súvislosti má navrhovateľka za to, že aj samotným rozhodovaním Krajského súdu v Košiciach o jej námietkach zaujatosti sudkyne Mgr. P., ktoré nebolo náležité odôvodnené, pretože absolútne nereaguje na podstatu námietok a práve naopak, vyslovene sa im účelovo vyhýba a z odôvodnenia vôbec nie je jasné, z čoho pramení istota Krajského súdu v Košiciach, že táto sudkyňa nemôže byť zaujatá, keďže niet pochybností o existencii jej pomeru k časti prejednávanej veci. Z uvedeného dôvodu má navrhovateľka za to, že Krajský súd v Košiciach týmto porušil aj právo navrhovateľky na spravodlivý proces.

Ďalej navrhovateľka poukazuje na to, že mimoriadnou zhodou náhod sa sudkyňa JUDr. M. H. pravidelne podieľa a aj v minulosti podieľala na rozhodovaní o opravných prostriedkoch navrhovateľky, pričom v odôvodneniach svojich rozhodnutí si vyslovene vymýšľa skutočnosti, ktoré nikdy neboli prejednávané a vôbec sa nezakladajú na pravde.

Skutočnosť, že sudkyňa Mgr. P. systematicky upiera a sťažuje navrhovateľke v konaní výkon jej procesných práv, účelovo skresľuje výpovede navrhovateľky (čo napokon robila po celý čas aj v konaní P 98/99, v ktorom sedem rokov rozhodovala o zvýšení výživného na maloleté dieťa) a podľa názoru navrhovateľky účelovo vykonaným pojednávaním dňa 13. 12. 2011 zneužila táto sudkyňa svoju právomoc, nezabezpečuje relevantné dôkazy pre rozhodnutie vo veci samej, spôsobuje v konaní prieťahy a to aj potom, čo bola z tohto dôvodu podaná sťažnosť predsedovi súdu a ten listom zo dňa 6. 11. 2011 uznal sťažnosť ako dôvodnú a navrhovateľke sa za prieťahy ospravedlnil, považuje navrhovateľka za prejavy subjektívnej zaujatosti sudkyne Mgr. P. voči nej, ako účastníčke konania, ktoré existujú popri objektívnych dôvodoch predpojatosti tejto sudkyne pre jej pomer k časti prejednáwanej veci.

Konkrétne navrhovateľka odkazuje napr. na uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 3. 8. 2009, ktorým sudkyňa JUDr. H. rozhodovala o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Košice I, ktorým tento súd zaviazal dňa 23. 1. 2009, t. j. dva roky po právoplatnosti rozsudku vo veci samej navrhovateľku na náhradu trov konania štátu vo výške 974,84 € a otca maloletého na 102,90 €, čo odôvodnil tým, že pri rozhodovaní zohľadnil výsledok sporu, závery znaleckých posudkov, osobné a majetkové pomery matky maloletého, ako aj jej negatívne stanovisko k stretávaniu sa otca s maloletým. Voči tomuto uzneseniu podala navrhovateľka odvolanie predovšetkým z dôvodu prekážky res iudicata, keďže súd o trovách konania už rozhodoval rozsudkom vo veci samej a tiež skutočnosťou, že v samotnom odôvodnení rozsudku súd uvádza, že počas celého 8 rokov vedeného konania navrhovateľka mala od roku 2000 do roku 2002 príjem vo výške 2.750,- Sk [rodičovský príspevok] a od roku 2003 a ešte aj v čase ukončenia konania študovala na dennom štúdiu ..., pričom od zahájenia štúdia nemala vlastné príjmy, z čoho nepochybne vyplýva, že voči navrhovateľke nemá štát právo na náhradu trov konania, keďže ako zo samotného rozsudku vyplýva, že sú u nej nepochybne dané predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov...

Od podania návrhu do dňa podania tejto sťažnosti uplynulo v konaní starostlivosti súdu o maloletých už viac ako 19 mesiacov, pričom súd nielenže nerozhodol o výživnom na maloleté dieťa, ale vo veci nevykonal jediný relevantný úkon, ktorý by reálne smeroval k rozhodnutiu vo veci samej...

K odstráneniu zbytočných prietáhov nedošlo ani potom, čo predseda súdu uznal sťažnosť navrhovateľky dňa 6. 11. 2011 za plne opodstatnenú a prisľúbil, že vec bude až do jej právoplatného skončenia sledovať.

Osobitne v tejto súvislosti navrhovateľka zdôrazňuje, že zo strany Okresného súdu Košice I sa jedná o opakované a systematické porušovanie tohto práva, keďže už dňa 6. 11. 2011 bola uznaná jej sťažnosť ako opodstatnená a od vtedy uplynulo ďalších aj v minulosti o návrhu na určenie výživného rozhodoval 8 rokov.

Vzhľadom na to, že rozsudok vo veci samej sa týka výživy maloletého dieťaťa, ktoré ju v primeranom rozsahu potrebuje dostávať každodenne, pričom súd má navyše vedomosť o tom, že navrhovateľka je od septembra 2011 evidovaná na ÚPSVaR ako uchádzač o zamestnanie, keďže v auguste 2011 jej skončil pracovný pomer advokátskeho koncipienta dohodnutý na dobu určitú a max 6 mesiacov mohla poberať len dávku v nezamestnanosti vo výške cca 300,- € (od 15. 02. 2012 je zapísaná v zozname advokátov, čo ale z praktického hľadiska, kým si nevybuduje vlastnú klientelu, zatiaľ len znamená predovšetkým výrazné zvýšenie jej výdavkov - o tomto súd v čase podania sťažnosti nemali vedomosť) a napriek tomu súd vo veci nekoná, dostáva sa navrhovateľka do zložitej finančnej situácie a výživa maloletého je závislá na tretích osobách, ktoré nemajú a nikdy nemali voči maloletému F. vlastnú vyživovaciu povinnosť. Nekonanie súdu vo veci a systematické porušovanie základných práv a slobôd navrhovateľky navyše vyvoláva v navrhovateľke stratu v dôveru právneho štátu...».

Sťažovateľka na základe uvedeného žiadala vydať takéto rozhodnutie:

„Vzhľadom na okolnosti uvedené v tejto sťažnosti navrhovateľka žiada, aby Ústavný súd... vyslovil, že boli porušené základné práva a slobody navrhovateľky obsiahnuté v článku 46 Ústavy..., článku 36 Listiny... a článku 6 Dohovoru... - právo na prejednanie veci

pred neustranným a nezávislým súdom, právo na spravodlivý súdny proces a právo na prejednanie veci v primeranej lehote.

Zároveň navrhovateľka žiada, aby jej Ústavný súd... priznal za porušovanie týchto práv náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,- €, ktorú jej sú do troch dní odo dňa vyslovenia výroku o porušení práv povinný spoločne a nerozdielne nahradiť oba všeobecné súdy.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý podala zjavne neoprávnená osoba.

1. Podľa § 49 zákona o ústavnom súde sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľka musí namietat' porušenie svojich základných práv, a v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom je to možné len vtedy, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníčkou konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (II. ÚS 3/05).

Ústavný súd tiež pri svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06).

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti sťažovateľky doručenej 7. marca 2012 konštatuje, že táto sťažnosť, ako vyplýva z jej označenia v záhlaví sťažnosti a tiež návrhu na rozhodnutie (petitu), nie je podaná malotetým dieťaťom v zastúpení matkou ako zákonnou zástupkyňou, ale je podaná takou osobou, ktorá nemá procesné postavenie účastníčky konania v konaní o zvýšenie výživného na maloleté dieťa.

Vyplýva to aj z toho, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 21 P/161/2010 je navrhovateľom, a teda účastníkom konania jej maloletý syn F. M., a v tomto konaní vystupuje sťažovateľka (matka dieťaťa) iba ako jeho zákonná zástupkyňa, teda nie je považovaná v tomto konaní za účastníčku tohto konania.

Ústavný súd preto predmetnú sťažnosť mohol odmietnuť ako podanú zjavne neoprávnenou osobou (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K tomu ústavný súd tiež poznamenáva, že sťažnosť mohol odmietnuť tiež aj pre oneskorenosť vo vzťahu ku konaniu o zvýšenie výživného a úpravu styku vedenému pod sp. zn. 21 P 98/99, pretože toto konanie bolo právoplatne skončené ešte v roku 2009 a podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Týka sa to aj rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 8 NcC/7/2011 z 23. februára 2011, ktorým bola sudkyňa nevyklúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn.

21 P 161/2010, a tiež uznesenia okresného súdu sp. zn. 21 P/98/1999 z 23. januára 2009, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná nahradiť trovy štátu v sume 974, 84 €.

3. Pokiaľ ide o posledné rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 1 NcC/1/2012 z 2. februára 2012 o nevyhlúčení sudkyne z prejednávania veci pod sp. zn. 21 P/161/2010, ústavný súd tiež zistil, že sťažovateľka podala proti tomuto rozhodnutiu 6. marca 2012 dovolanie, o ktorom bude rozhodovať najvyšší súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu konať v súčasnosti o nezákonnosti tohto rozhodnutia, pretože systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

To isté sa týka aj námietok proti kvalite postupu okresného súdu sp. zn. 21 P/161/2010 a zákonnej sudkyne, pretože tie si môže účastník tohto konania riadne v budúcnosti uplatniť v rámci riadneho opravného prostriedku (odvolania) proti prípadnému rozsudku okresného súdu v danej veci a krajský súd sa v odvolacom konaní bude musieť vysporiadať aj s jeho námietkami ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd mohol sťažnosť v tejto časti už pri jej predbežnom prerokovaní odmietnuť aj pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Predmetné rozhodnutie ústavného súdu nezakladá prekážku rozhodnutej veci, ak nový návrh účastníka konania bude obsahovať všetky zákonom predpísané náležitosti ustanovené v § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde, a to vo vzťahu k porušeniu základného práva účastníka konania (na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pozn.) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P/161/2010.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2012